

ՀՀ ԳԱԱ ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՈՒՄ ԿԱՅԱՑԱԿ
«ՀԱՐԱՎԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՈՒԺԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՎԿՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԵՎ ԱՐՑԱԽՅԱՆ 2020 Թ. ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ»
ԳՐՔԻ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍԸ

Հոկտեմբերի 7-ին ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտում կայացավ «Հարավկովկասյան ուժային հարաբերակցության փոխակերպումը և Արցախյան 2020 թ. պատերազմը» գրքի շնորհանդեսը: Այն նվիրված էր 2020 թ. Արցախյան պատերազմի ժամանակ նահատակված հերոսների հիշատակին:

Գրքի հեղինակներն են Գոհար Իսկանդարյանը, պ. գ. թ. Լիանա Պետրոսյանը, պ. գ. թ., դոցենտ Քրիստինե Մելքոնյանը, քաղաքական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Ալեն Ղևոնդյանը, բ. գ. թ., դոցենտ Արտյոմ Տոնոյանը, պ. գ. դ. Սերգեյ Մինասյանը, բ. գ. թ. Բենիամին Պողոսյանը: Գիրքը ներկայացրեց խմբագիր, ՀՀ ԳԱԱ արևելագիտության ինստիտուտի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար, պ. գ. թ., դոցենտ Գոհար Իսկանդարյանը: Նա իր ելույթում մասնավորապես ասաց. «Գրքի «Հայաստանի և Իրանի մոտեցումները տարածաշրջանային նոր մարտահրավերներին» ենթաբաժնում, որի հեղինակը ես եմ, ներկայացվել են ՀՀ անկախությունից հետո ձևավորված Հայ-իրանական հարաբերությունները, Իրանի մոտեցումներն արցախյան խնդրին և Իրանի դիրքորոշումն արցախյան վերջին պատերազմին ու տարածաշրջանում առաջացած նոր իրողություններին: Հարցադրույց է անցկացվել ինչպես Հայաստանի Հանրապետությունում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանների, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության նախկին նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի հետ: Օգտագործվել է Արտաքին գործերի նախարարության պատմաղիվանագիտական արխիվը: Առաջին անգամ օգտագործվել են Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանիի հուշերը, որտեղ մեծ հատված կա Արցախյան խնդրի վերաբերյալ, ինչպես նաև վերջերս տպագրված Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախկին արտաքին գործերի նախարար Մուհամմեդ Ջավադ Զարիֆի հուշերը, որտեղ հետաքրքիր փաստեր կան արցախյան վերջին պատերազմի և Իրանի միջնորդական առաքելության փորձերի մասին:

Լիանա Պետրոսյանը, ով թեմատիկ խմբում երիտասարդ հետազոտողն էր, ուսումնասիրել է Հայ-իրանական տնտեսական հարաբերությունները անկախությունից ի վեր՝ օգտագործելով ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալները, մշտադիտարկել է իրանական մամուլը:

Քրիստինե Մելքոնյանի ուսումնասիրության առարկան է եղել Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991–2023 թթ.: Հեղինակն աշխատանքում ներկայացրել է վերջին 30 տարիների ընթացքում Թուրքիայի հարավկովկասյան հանրապետությունների հետ ձևավորած հա-

րաբերությունները և 44-օրյա պատերազմից հետո տարածաշրջանում իր դիրքերի ամրապնդման նոր փուլի թեկնածուները:

Ալեն Ղևոնդյանը պատասխանատու է «ՀՀ-ՌԴ և ՀՀ-ՀԱՊԿ փոխհարաբերությունները Հարավային Կովկասում ուժային հավասարակշռության փոխակերպման ներկա փուլում» հատվածի համար, որտեղ հետազոտողը ոչ միայն իրականացրել է դաշտային աշխատանք, այլև ուսումնասիրել է թեմային վերաբերող ողջ փաստաթղթային և պայմանագրային դաշտը: Հետազոտողը մատնանշել է այն բոլոր խնդիրները, որոնք առկա են թե՛ ՀՀ-ՌԴ հարաբերություններում, թե՛ ՀՀ-ՀԱՊԿ համագործակցության շրջանակներում:

Արտյոմ Տոնոյանն ուսումնասիրել է «Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության հիմնական ուղղությունները և առանձնահատկությունները 1991–2023 թթ.» թեման: Նա ուշադրությունը սեռել է այն հանգամանքի վրա, թե ինչպես արցախյան առաջին պատերազմում պարտված Ադրբեջանը կարողացավ վերականգնվել և ինչպիսի աշխատանքի շնորհիվ էր, որ վերջինս ի վիճակի եղավ լուծելու Արցախի հարցն իր ցանկացած օրակարգով: Տոնոյանի աշխատանքում առկա են նաև Ալիևի ելույթները և դրանց շուրջ իրականացված վերլուծությունները:

Սերգեյ Մինասյանը հետազոտություն է իրականացրել «Վրաստանի արտաքին քաղաքականության տարածաշրջանային չափումների շուրջ» թեմայի շրջանակում: Նա ուշադրության կենտրոնում է պահել, թե Վրաստանը ինչպիսի քաղաքական փոփոխությունների է ենթարկվել անկախությունից ի վեր, և ինչպես դիրքավորվեց Վրաստանը Արցախյան պատերազմի ժամանակ, և ինչպես են զարգանում այժմ հայ-վրացական հարաբերությունները:

«ԱՄՆ-ի և ԵՄ քաղաքականությունը Հարավային Կովկասում 1991–2023 թթ.» բաժինը պատրաստվել է Բենիամին Պոդոյանի ջանքերով, որտեղ հետազոտողը ցույց է տվել հավաքական Արևմուտքի շահերը և նրանց որդեգրած քաղաքականությունը ընդհանրապես Հարավային Կովկասում և արցախյան վերջին պատերազմի ընթացքում մասնավորապես:

Աշխատանքն ավարտվում է հավելվածով, որտեղ գետնի վրա է միջազգային գիտաժողովի վերաբերյալ տեղեկություն, ինչը կրկին սույն ծրագրի շրջանակներում է իրականացվել: Հավելվածները կազմվել են պատմական գիտությունների թեկնածու Մենուա Սողոմոնյանի կողմից»:

Հետազոտությունն իրականացվել է Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության գիտության կոմիտեի Փինանսական աջակցությամբ՝ 21T-5F 218 ծածկագրով գիտական թեմայի շրջանակներում:

«ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ», ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, № 10, 2024 թ.